

Befektetési alappillérek

1. Mi a befektetés

A befektetés lehetőséget ad arra, hogy pénzt idővel dolgoztassa és gyarapítsa. Ennek egyik eszköze az **ETF (exchange-traded fund, azaz tőzsdén kereskedett alap)**. Ez egy olyan alap, amelyet a tőzsdén részvényként kereskednek, ugyanakkor belül egyszerre több tucat, akár több ezer különféle értékpapírt tart. Egy ETF megvásárlásával valós vállalatok széles körébe fektethet be, azok termékeibe, bevételeibe és nyereségébe. A részvénypiacok tehát nem csupán grafikonok és százalékok, hanem részesedés a gazdaságban és azokban a vállalatokban, amelyek termékeit és szolgáltatásait naponta használjuk. A részvény-ETF-eken kívül léteznek kötvény-ETF-ek is. A kötvények jellemzően alacsonyabb, de stabilabb hozamot biztosítanak, és a portfólióban tompítják a részvénykomponens ingadozásait.

A befektetés fő oka az **infláció**. A folyószámlán vagy készpénzben tartott pénz fokozatosan veszít vásárlóerejéből, vagyis ugyanazért az összegért néhány év múlva kevesebbet vásárolhat. A hosszú távú befektetés eszköz e hatás mérséklésére és megtakarításai vásárlóerejének időbeli megőrzésére. A befektetés értéke azonban egyes időszakokban csökkenhet is, ami a befektetés természetes velejárója. Ilyenkor fontos, hogy ne engedjen a pániknak (bővebben a kockázatról és a befektetés pszichológiájáról szóló fejezetekben).

A siker kulcstényezői **az idő és a rendszeresség**. A kamatos kamat hatásának köszönhetően nemcsak befizetései, hanem a már elért hozamok is tovább gyarapodnak. A kamatos kamat azt jelenti, hogy nemcsak az eredetileg befektetett összeg gyarapodik, hanem fokozatosan mindazon hozamok is, amelyeket ez az összeg időközben már termelt. Más szóval az egyik évben elért hozam a következő évben az új hozam számításának alapjává válik, így a pénz nemcsak az eredeti befizetésen, hanem önmagán is termel. Minél tovább hagyja dolgozni a pénzt, annál erőteljesebb ez a hatás. Értelmes eredményhez a kisebb összegek rendszeres befektetése is elvezet.

Fontos maga a megtakarítás mértéke is: a vagyon végső értékére gyakran nagyobb hatással van az, mennyit képes rendszeresen félretenni, mint az, hogy valamivel magasabb hozamot próbál elérni.

A befektetés megkezdése előtt érdemes tisztázni céljait és időtávját. Rövid távú célokra a konzervatívabb megoldások alkalmasabbak, míg a hosszú távú célok (például a nyugdíj) teret adnak a kockázatosabb, ám történelmileg magasabb hozamú részvénybefektetéseknek. A portfólió összetételének igazodnia kell a célhoz, az időtávhoz és az Ön kockázatviselő képességéhez.

2. Diverzifikáció: az Ön biztosítéka az ingadozások ellen

A diverzifikáció a vagyon több kisebb befektetés közötti szétosztását jelenti: különböző vállalatok, szektorok, régiók és eszközosztályok között. Így elkerülheti, hogy pénze egyetlen befektetésben koncentrálódjon, és mérsékelheti egy esetleges hirtelen visszaesés hatását, mivel a többi eszköz megtartja Önt.

A diverzifikáció két alapvető feladatot lát el:

1. Kockázatcsökkentés – a válságok különböző erővel érintik a régiókat és az eszköztípusokat. Amikor az egyik csökken, a másik nőhet, ami mérsékli a portfólió teljes visszaesését.

2. A növekedés megragadása – előre nehéz megbecsülni, mely piaci szegmens fog növekedni. Széles körű szétosztással biztosíthatja, hogy pénzének egy része mindig éppen a növekvő piaci részben legyen befektetve.

A diverzifikáció akkor működik a legjobban, ha olyan eszközöket kombinál, amelyek nem egyformán mozognak (alacsony vagy ellentétes korrelációjúak). Amikor az egyik csökken, a másik kiegyenlítheti, így a portfólió értéke kevésbé ingadozik. Ez csökkenti a kockázatot, és egyben stabilabbá teszi a hosszú távú hozamot.

A széles körű diverzifikáció gyakorlati eszköze az **ETF (tőzsdén kereskedett alap)**. Egyetlen vásárlással, akár kis összeggel is, több tucat vagy akár több száz vállalatra, szektorra és régióra kiterjedő szóródást érhet el.

3. A kockázat, mint a befektetés természetes velejárója

A befektetési kockázatot két alapvető típusra oszthatjuk. A **specifikus kockázat** egy adott vállalathoz vagy adóshoz kötődik, például a menedzsment rossz döntéseihez, a termékek iránti gyenge kereslethez vagy az adósság törlesztésének képtelenségéhez. Kötvények esetében ez hitelkockázatként jelentkezik, vagyis annak kockázataként, hogy az adós (állam vagy vállalat) nem teljesíti kötelezettségét teljes egészében, vagy egyáltalán nem teljesíti azt. Ez a kockázat kiküszöbölhető a vállalatok, szektorok és régiók nagy számára kiterjedő széles körű diverzifikációval (bővebben a 2. fejezetben).

A **piaci (rendszerszintű) kockázat** ezzel szemben a gazdaság egészének alakulásából és a piaci hangulattól ered, és egyszerre valamennyi befektetést érinti. A piaci kockázat annak lehetősége, hogy a befektetés értéke (átmenetileg) csökken. Ez teljesen természetes, teljesen nem lehet megszabadulni tőle, ugyanakkor nem ok a félelemre. Diverzifikációval teljesen nem szüntethető meg, kellően hosszú időtávval azonban mérsékelhető.

Érvényes a kockázat és a hozam közötti összefüggés: minél nagyobb kockázatot hajlandó vállalni, annál magasabb hozam érhető el, ugyanakkor annál nagyobbak lehetnek a veszteségek is. Ezt a kockázati szintet az 1-től 7-ig terjedő standard SRI-skála fejezi ki, ahol a magasabb szám nagyobb ingadozást jelent.

A kockázat kezelésének leghatékonyabb eszköze az **idő**. A részvények rövid távon ingadoznak, ám kellően hosszú időtávon történelmileg emelkedtek. Minél tovább fektet be, statisztikailag annál kisebb a veszteség kockázata. A befektetés nem a piaci időzítésről szól, hanem a piacon eltöltött időről.

Az egyetlen vállalatra való koncentráció kockázatát az indexbefektetés elve tompítja, amelyre az index-ETF-ek épülnek. Az indexek összetétele folyamatosan változik aszerint, hogy az egyes vállalatoknak hogyan megy. A sikeres vállalatok fokozatosan nagyobb súlyt kapnak bennük, míg a hanyatlók kikerülnek közülük. Egy széles index ETF-en keresztüli befektetésével így az adott időszak eszközeinek keresztmetszetébe fektet be anélkül, hogy ki kellene találnia a konkrét győzteseket.

Ezért fontos, hogy visszaesések idején ne essen pánikba. Azt az időszakot, amikor a piac csúcsához képest több mint 20%-ot esik, medvepiacnak nevezzük; a hosszú távú befektető számára ez inkább lehetőség az eszközök alacsonyabb áron történő megvásárlására, mint ok az eladásra.

Az állandó kockázati szint fenntartásában segít az újra súlyozás is, vagyis a portfólió rendszeres módosítása úgy, hogy a kockázatosabb és a biztonságosabb eszközök aránya megfeleljen a befektető céljának és időtávjának. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy amikor egy adott eszközosztály (például a részvény-ETF-ek) a növekedés következtében meghaladja a tervezett súlyát, egy részét eladják, a bevételt pedig az alulsúlyozott eszközosztályokba helyezik át, így a portfólió visszatér az eredetileg megválasztott kockázati szinthez.

4. Költségek és díjak

A költségek azon kevés befektetési tényezők közé tartoznak, amelyeket előre pontosan ismerhet és közvetlenül befolyásolhat.

A befektetési termékeknél (beleértve az ETF-eket is) leggyakrabban a teljes költséghányaddal (TER – Total Expense Ratio) találkozhat, amely az alapkezelési díjakat foglalja magában, emellett azonban belépési díjak, a vétellel és eladással kapcsolatos tranzakciós díjak, illetve a befektetési társaság által felszámított számlavezetési díj is felmerülhet. Már egy látszólag kis különbség is, például évi egy százalékpontnyi eltérés a díjban, a kamatos kamat hatása miatt húsz-harminc év alatt több tíz százalékpontnyi különbséget jelenthet a portfólió végső értékében.

Ezért a befektetés kiválasztásakor érdemes nemcsak a várható hozamra figyelni, hanem arra is, hogy abból az összes díj levonása után ténylegesen mennyi marad a befektetőnél.

5. Adózás és befektetés

A befektetésekből származó hozamok jövedelemadó-kötelesek lehetnek, a pontos szabályok azonban országonként és a befektetési eszköz típusától függően eltérnek, és időben is változnak. Mivel a feltételek az adott helyzettől és a befektető egyéni körülményeitől függően eltérhetnek, a jogszabályok pedig változhatnak, célszerű az aktuális szabályokat ellenőrizni vagy adótanácsadóval konzultálni.

Különbség van az akkumulatív és a disztribúciós alapok között is. Az akkumulatív alapok a kapott osztalékokat és kamatokat folyamatosan visszaforgatják az alapba, így teljes mértékben kihasználják a kamatos kamat hatását. A disztribúciós alapok ezzel szemben a hozamot közvetlenül kifizetik a befektetőnek, ami hatással lehet a jövedelemadóra.

6. A befektetés pszichológiája

A befektetés során a legnagyobb kockázatot gyakran nem maga a piac, hanem a befektető arra adott reakciója jelenti. A leggyakoribb hibák közé tartoznak:

- Pánik visszaesések idején: az eladás a leértékelődés idején az átmeneti veszteséget végleges veszteséggé változtatja.
- A teljesítmény hajszolása: annak megvásárlása, ami az utóbbi időben a legjobban nőtt, jóllehet ez semmit sem árul el a jövőbeli hozamról. Spekulatív eszközök vásárlása.

- Piaci időzítés: a vétel vagy eladás legjobb pillanatának kitalálására tett kísérlet.
- Túlzott önbizalom: az a meggyőződés, hogy saját megítélésével rendszeresen felülteljesítheti a piacot.

A megoldás az, ha előre világosan meghatározott stratégiával rendelkeznek, például rendszeres befektetési terv formájában, és ehhez a bizonytalanság időszakaiban is tartja magát. A befektetés automatizálása segít kiszűrni az érzelmek egy részét a döntéshozatalból.

7. Befektetési időtáv és befektetői profil

Mielőtt elkezdene befektetni, érdemes tisztázni három dolgot: a célt, az időtávot és azt a kockázati szintet, amelyet hajlandó és képes vállalni.

A cél határozza meg, mire teszi félre a pénzét. Ez lehet nyugdíjtartalék, egy jövőbeli ingatlanvásárlás vagy egyszerűen a szabad megtakarítások gyarapítása.

Az időtáv arról szól, meddig maradhat a pénz befektetve. Rövid távú időtáv esetén (két-három éven belül) célszerűbb alacsonyabb értékingadozású, konzervatívabb eszközöket választani, mivel egy esetleges visszaesésből való felépülésre esetleg nem lesz elegendő idő. Hosszú távú időtáv esetén (tíz év vagy annál több) a portfólió elviselhet magasabb részvényarányt is, mivel a rövid távú ingadozásoknak elegendő idő áll rendelkezésükre a kiegyenlítéshez.

A kockázati profil nemcsak azt veszi figyelembe, mekkora veszteséget viselne el pszichésen, hanem az Ön anyagi helyzetét is, például, hogy a hosszú távú befektetés megkezdése előtt rendelkezik-e pénzügyi tartalékkal a váratlan kiadásokra. Ezek a tényezők együttesen határozzák meg a portfólió megfelelő összetételét a részvény- és kötvénykomponensek, valamint a készpénzeszközök között.

További információkat ezekről a témákról az alábbi blogbejegyzéseinkben talál:

- [Befektetési mítoszok](#)
- [Diverzifikáció– hogyan legyen magas hozamunk alacsony kockázattal](#)
- [A piaci kockázattól végképp nem kell tartania](#)
- [Milyen kockázatoknak tesszük ki magunkat egy befektetés során?](#)

Ezt az anyagot a Finax, o.c.p., a.s. készítette azzal a céllal, hogy alapvető információkat nyújtson a befektetésről termékei és szolgáltatásai marketingkampányának keretében.